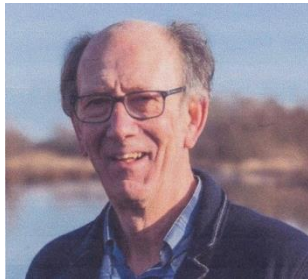

In memoriam
Willem Machiel Monshouwer

11 januari 2018 is op 68 jarige leeftijd Willem Monshouwer overleden.

Willem was secretaris van de werkgroep Ruimtelijke Ordening van de Stichting. Willem was sterk betrokken bij alles wat zich in de Zwijndrechtse Waard afspeelde, vooral in het buitengebied.

Door zijn vele formele en informele functies bij het Waterschap en de Landinrichtingscommissie, zijn verbondenheid met Heerjansdam en ook Zwijndrecht, beschikte hij over een groot netwerk. Een netwerk dat hij op zijn kenmerkende wijze vriendelijk, belangstellend, maar ook vasthoudend op een goede manier wist te benutten. Niet zozeer voor zijn eigen belang, maar meer voor de mensen die in het gebied wonen.

Op die wijze konden hij en de werkgroep RO invloed uitoefenen bij de invulling van de compensatiegelden in de klankbordgroep bij de aanleg van de HSL.

Ook bij de invulling van het Develbos en Waalbos kon hij door zijn contacten bij de Landinrichtingscommissie zijn invloed aanwenden.

Zijn inspanningen voor het fietspad langs de Lindeweg zijn bekend. Een fietspad dat misschien nog eens zijn naam kan krijgen.

Met het overlijden van Willem verliezen Heerjansdam, Zwijndrecht en de Stichting een man die in staat was te verbinden en zeker voor het buitengebied te kijken naar het gemeenschappelijk belang.

Wij wensen zijn vrouw, verdere familieleden en al zijn dierbaren veel sterkte in de komende tijd.

*Martin de Bruin,
Voorzitter Werkgroep Ruimtelijke Ordening,
Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse
Waard.*

Ganzentocht, waar zijn de ganzen?
Zoals elk jaar organiseren we als vogelwerkgroep (onderdeel van de Flora en Fauna Werkgroep) een ganzentocht. Het klinkt alsof we alleen maar naar ganzen gaan kijken, maar vergeet dit maar. De meeste ganzen hebben we al een keer gezien en de meerderheid van de waargenomen vogels is geen gans. Dit heeft wel zijn redenen.

Tijdens de ganzentocht was het weer in de weken ervoor zacht en dan blijven veel ganzensoorten in het noorden hangen of wijdverspreid over het land. Dit maakt een ganzentocht tot een vogelsoortentocht. De oogst was nogal wisselend, maar het aantal van 59 werd gehaald. De zeer algemene soorten hebben we niet geteld (vonden we zo gewoontjes). Zoals eerder beschreven in Wetenswaard zou u misschien niet een soort als flamingo kunnen bedenken op de lijst, maar het is wel zo. In het Grevelingenmeer leeft al vele winters een kolonie flamingo's die goed te zien is vanaf de kant. Deze vogels mochten op de nodige belangstelling rekenen gezien het aantal vogelaars dat stond te kijken. Maar ja, de vogels hadden hun uiterlijk en kleur mee.

Het zou te ver gaan alle soorten op te noemen en we beperken ons dan ook tot de brilduikers, alle zaagbek soorten en vele eenden soorten die we tegenkwamen, waaronder de eidereend. Deze grote eend blijft toch een mooie soort om te zien. Helaas was de tocht niet zo goed bezocht als andere jaren. We gaan nadenken over hoe we deze excursie anders kunnen inrichten, zodat hij weer meer personen aanspreekt. Ideeën zijn er genoeg en we gaan dus bedenken hoe we u volgend jaar over de streep kunnen trekken om mee te gaan met deze tocht.

Dit jaar was er ook een "leek" vogelaar bij en deze kon op veel persoonlijke aandacht rekenen en leerde op deze dag vele soorten kennen. Al was soms de info die hij van de "kenners" kreeg verwarrend, want vaklui praten in vaktaal Zie je die zwart witte vogel daar.... jamaar welke, ja die daar die zwart witte op deze dag leek elke vogel wel zwart wit..... Brilduiker, scholekster, ekster, brandgans en zo zijn er meer op te noemen. Sorry "leken" vogelaars, koop maar een goed boek om alle zwart-witte te onderscheiden want de "professionele" vogelkenners denken toch wel erg **zwart wit**.

Ron Stevense, coördinator Vogelwerkgroep

Een rondwandeling door het park

Op 23 januari j.l. heb ik met Frouke een wandeling door het park gemaakt. Het was bijzonder te zien hoeveel planten, bomen en struiken er midden in de winter kleuren.

Bij de werkschuur toonde de *Garrya elliptica* "James Roof" zijn mooie lange katjes. Ook de winterjasmijn stond al in bloei. Bij de vaantjesboom gingen we af op de geur van de *Sarcococca* met zijn kleine, maar heerlijk geurende bloempjes. De bloemen van de *Viburnum macrocephalum* en de *Viburnum x bodnantense* (Chinese sneeuwballen) waren nog samengevouwen; die gaan pas in 't voorjaar open. De *Lonicera fragrantissima* (winterkamperfoelie) heeft veel blad en witte bloempjes die ook geuren. Soms zijn de struiken kaal in de winter, maar nu niet. Bij de monnik vonden we twee soorten *Helleborussen*: de oriëntaalse kerstroos en het stinkend nieskruid, die ook in het wild voorkomt.

- *Helleborus*

Ze stonden tussen de sneeuwkllokjes, wat een feestelijk gezicht! De *Corylopsis pauciflora* (schijnhazelaar) had al een enkel zachtgeel bloempje. En dan op naar boom nr. 8, de *Robinia pseudoacacia* "Frisia". De bovenste takken zijn helaas gesneuveld door de storm. Ook in boom 9, de *Gleditsia triacanthos* hangen nog twee takken die verwijderd moeten worden; daar moet de boomchirurg voor komen. Over de brug staat bij boom nr. 19 de *Chimonanthus praecox*, het meloenboompje. Er waren nog maar een paar bloempjes, de rest was al uitgebloeid. De bloem is wit met een bruin /rood hartje. Nog even gekeken bij het vernieuwde deel van de border. Daar zien we prachtige graspluimen met de zon er op. De *Viburnum tinus* die bij het Van der Ploegpad bloeit. Op het grasveld bij de narcissenslinger begint heel voorzichtig een *Prunus x subhirtella* met roze bloempjes te bloeien. Bij het bankje de

Mahonia en bij de berken de *Jasminium nudiflora*. In de gele border is er een *Sorbus* (lijsterbes) omgewaaid en afgevoerd. Er staan verschillende gele *Hamamelissen* te bloeien.

De grote *Euphorbia*'s (wolfsmelkplanten) geven gelukkig nog wat kleur, want de grasplanten zijn saai van kleur en ook de varens bieden niet veel om naar te kijken.

- *Parrotia persica*-Perzisch ijzerhout

Terug via het rozeiland. De *Parrotia persica* (Perzisch ijzerhout) heeft rode bolvormige bloemen op kale takken. De *Corylus columna* (boomhazelaar) hangt vol met katjes. Bij het bankje hebben we naar een tak gekeken met brede driehoekige bruine stekels en een behaarde stengel. Frouke heeft de naam opgezocht en het is de struikroos *Rosa omeiensis* var. *Pteracantha*. Deze roos heeft enkele witte bloempjes, maar de sierwaarde wordt verzorgd door de gestekelde stengels. Jonge stekels zijn felrood en transparant. We hebben ook planten gezien met groenblijvende, zwaardvormige, glanzende bladeren. Het is de *Iris foetidissima* (stinkende lis) met oranje-rode bessen, familie van de wilde gele lis. We hebben veel katjes aan bomen gezien en krokussen, bloeiende maagdenpalm en één boterbloem. Het is allemaal nog niet veel, zo in januari, maar het voorjaar komt er onmiskenbaar aan.

Ria van Dijl

Echte diehards

Het is dinsdagmorgen 27 februari 7.00 uur en ik kijk uit het slaapkamerraam. De daken zijn nog steeds bevroren en de sloten zijn bedekt met een laag ijs. Vannacht heeft het 6 tot 7°C gevoren en het ziet er naar uit dat het kwik niet zal stijgen naar grote hoogte.

Na een ontbijt stap ik op de fiets richting Arboretum, gewapend met een warme muts en warme handschoenen, want die heb je bij deze temperatuur echt nodig.

Onderweg denk ik: “Wie zal de stoute schoenen hebben aangetrokken, om net als ik naar het Arboretum te komen en daar de nodige snoeiwerkzaamheden te gaan verrichten?”

Om in de grond te werken is het veel te koud. De aarde is bevroren en geeft geen krimp, zelfs niet met een scherpe spa. Aangekomen bij onze schuur, zie ik dat de deur al wijd open staat. Ik hoor daar binnen een druk gekibbel. “Wat gaan we doen?”, wordt er gevraagd. “Snoeien”, is het devies, maar alleen die bomen en struiken die daarvoor in aanmerking komen.

We gaan op pad en bij een temperatuur van 2°C onder nul is de start een beetje fris, maar na 10 minuten hoor ik al dat het best meevalt. Een mooi zonnetje vergezelt ons bij de snoeiwerkzaamheden en na een half uur merk ik dat de meesten geen last meer hebben van de kou. Er wordt geknipt en met takken gesleept en daarna worden de takken vakkundig versnipperd.

Bij de versnipperaar staat een vrijwilliger die we normaal niet zien bij dit apparaat. Het is Simone; zij doet haar uiterste best om zelfs de grootste takken in het apparaat te steken. Stoer hoor.

Dan is het tijd voor de welverdiende koffie en gaan we op weg naar ‘t Weetpunt. Daar zitten de diehards met gloeiende wangen en rode oren te genieten van een dampende kop koffie die Jopie voor ons gezet heeft.

Matthijs, Leen, Corrie, Adrie, Piet, Leny, Ties, Simone, Leo, zijn vandaag de harde werkers. Ria en Frouke vinden het toch iets te koud om wat te doen, maar komen wel om ons te ondersteunen.

Als je de ploeg vrijwilligers ziet zitten, bekruipt je het gevoel van saamhorigheid. Wat geweldig om

lid te zijn van een vereniging met vrijwilligers die zelfs met 2 °C onder nul gewoon komen werken. Ik ben trots om er bij te mogen zijn.

Jan Beerentemfel

Plannen voor het Arboretum in 2018

Voor 2018 zijn er weer plannen gemaakt die we willen gaan realiseren. Plannen maken wil niet zeggen dat ze allemaal kunnen worden uitgevoerd. Het hangt af van veel factoren. Het weer speelt daarbij een grote rol met vragen zoals: kunnen we wel of niet een border beplanten en is er een hovenier die de zware taken van ons kan over nemen?

Op dit moment staan de volgende klussen op het verlanglijstje:

Kandelaberen van twee treurwilgen.

De grote treurwilg voor in het park, maar ook de treurwilg achter in het park (naast de vlinderstruikborder) staan op de planning om te laten kandelaberen. Dit is specialistisch werk dat wij als vrijwilligers niet kunnen doen.

Op het moment dat ik dit schrijf is het nog niet zo ver, maar als het Wetenswaard uitkomt zal de klus wel geklaard zijn, we kunnen er dan weer jaren tegen en is de veiligheid van de mensen die er onderdoor lopen gegarandeerd.

Border beplanten

De border links van de gele border stond najaar 2017 ook op de planning om te worden aangepakt. Helaas door het te natte najaar kon dit niet worden uitgevoerd. Dit voorjaar wordt het nu uitgevoerd. Hierbij is zwaar werk te doen en roepen we de hulp in van een hovenier. We zijn aan het bekijken wat de nieuwe beplanting moet worden. Gaan we voor groen, gaan we voor kleur of gaan we voor een combinatie? De beplantingscommissie gaat hier nog over brainstormen.

Showtuin eenjarigen

In mei wordt de showtuin aan de voorkant van ‘t Weetpunt weer voorzien van een kleurig assortiment fleurige planten.

De grond is in januari machinaal omgespit en met de vorst van de laatste tijd zal die hopelijk gemakkelijk uit elkaar vallen en daarna goed te bewerken zijn.

Om de grond een oppepper te geven, wordt er een flinke lading potgrond opgebracht die er daarna doorheen wordt gefreesd.

Schelpenpad

Er heeft altijd een schelpenpad gelopen vanuit de

parkeerplaats, via het fietspad naar de gerechtslinde. In de loop van de tijd is de schelpenlaag geheel verdwenen en daarom wordt er een nieuwe laag schelpen aangebracht. Dan hopen we dat de mensen die gebruik maken van het pad geen modderpad meer hoeven te bewandelen, maar een mooi en droog schelpenpad.

Paddenpoel

De paddenpoel zal worden uitgebaggerd, zodat er weer een mooie poel ontstaat. We hopen dat de padden zich nu eindelijk eens willen gaan vestigen op deze plaatsen, want een paddenpoel zonder padden is als een Arboretum zonder bomen.

Paden asfalteren

Ook is het nog steeds een wens om de paden in het park te laten asfalteren. We zijn weer in gesprek met de gemeente en die gaat nu bekijken of het mogelijk is de paden mee te nemen als er in de wijk achter het park wordt geasfalteerd. We hopen dat het dit jaar nu werkelijk wordt gerealiseerd.

Gazons

De gazons zijn een jaarlijks terugkerend probleem. We hebben heel veel last van water. Als het een regenachtige periode is, staat het water op de grasmat en daardoor staan ook de bomen met hun wortels in het water. Hierdoor wordt de groei geremd en in het ergste geval gaat de boom dood. Ook het maaien van het gras is een probleem. De maaimachines trekken diepe sporen die het geheel geen fraai aanzicht geven.

We hebben daarom het plan opgevat om dit probleem te lijf te gaan. Met de gatenboor worden gaten geboord en daarin wordt een drainagebuis aangebracht die met grind wordt gevuld. De bedoeling is om de kleilaag te doorbreken en zo het water af te voeren naar de bodem onder deze ondoordringbare laag.

We hopen dat dit project gaat werken, zodat we van het water worden verlost.

Jan Beerentemfel

Presentatie over de Amsterdamse Waterleiding Duinen (foto's Webside AWD)
Dinsdag 1 maart 2018 heeft Peter Bergkotte een lezing gehouden in 't Weetpunt over de Amsterdamse Waterleiding Duinen (AWD). Het was zeker een geslaagde avond met een goede opkomst. Dat het verhaal van Peter aansloeg bleek wel in de pauze en na afloop over de complimenten en vragen die hij

kreeg. Peter is bij uitstek, door zijn vele tochten door de AWD, deskundig te noemen over wat er in dit gebied leeft.

Foto: Yvonne Steenbergen

Van jongs af aan heeft Peet Bergkotte altijd al twee hobby's gehad: ten eerste interesse in de natuur en dan vooral het vogelen en ten tweede het fotograferen (goed te combineren trouwens, deze twee hobby's).

Al 34 jaar kwam hij af en toe als een bezoeker in de Amsterdamse Waterleiding Duinen (AWD), maar sinds zijn verhuizing 10 jaar geleden naar Alphen aan den Rijn (op slechts een half uurtje rijden van de AWD), is hij zeker zo'n 2 à 3 keer per maand in de duinen te vinden. Door dit veelvuldig bezoek is hij bij uitstek een kenner van dit gebied.

Foto: Hans Janssen

Foto: Martijn Steenvoorden

In zijn presentatie van 13 maart waren vele vogelopnamen te zien (ik ben nou eenmaal een vogelaar). Peter zei tegen mij dat hij geen patat-etende tamme vossen zou laten zien, maar echte vossen van de AWD.

Tussen bovengenoemde opnamen door werden foto's vertoond van het duingebied, zodat men ook een indruk krijgt hoe de AWD er als landschap uit ziet.

De avond was zeker de moeite waard en geeft een gevarieerd aanbod wat er te zien en te beleven is in de AWD.

Foto: Hans van Lamoen

Deze avond heeft als resultaat gehad dat er diverse aanvragen kwamen om een excursie te houden naar dit gebied. Zelf ben ik er vele malen geweest en weet uit ervaring hoe schitterend het er is. Het is dan ook de bedoeling in juni een excursie te houden naar de AWD. Wanneer precies, kunt u vinden op de website van de stichting of in de nieuwsbrief van de Flora en Fauna Werkgroep. Het is mijn bedoeling Peter te vragen om deze excursie te leiden. Eén feit is zeker, het is een kunst om geen damherten te zien. Andere dieren zien laat zich raden. Zeker is dat in juni de flora een belangrijk onderdeel van deze excursie zal zijn en vergeet ook de vlinders niet.

Ron Stevense,
coördinator Flora en Fauna Werkgroep

Boomfeestdag 2018:

Maak 't Buiten Beter!

Op woensdag 14 maart werd de Nationale Boomfeestdag gevierd in Zwijndrecht. In samenwerking met Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard en de gemeente Zwijndrecht hebben de kinderen van groep 7a en 7b van basisschool De Steenen Kamer in totaal 18 bomen geplant langs de Laan van Walburg.

Voorafgaand aan deze dag kregen de kinderen op school een les over bomen, verzorgd door twee schoolgidsen van het IVN. De les werd afgesloten met een quiz waarin allerlei vragen werden gesteld over bomen. De winnaar per groep mocht zich de Bomenkoning of Bomenkoningin van dit jaar noemen.

Op de ochtend van Boomfeestdag werden de kinderen welkom geheten bij de partytent die speciaal voor deze gelegenheid neergezet was. Na een korte toespraak door wethouder Jacqueline van Dongen zongen de kinderen gezamenlijk het speciaal voor Boomfeestdag geschreven lied "Het is tijd".

Daarna mochten de twee winnaars van de bomenquiz samen met de wethouder de eerste boom planten.

- Wethouder Jacqueline van Dongen plant samen met de winnaars van de bomenquiz de eerste boom.

Na het planten van de eerste boom gingen alle leerlingen aan de slag met hulp van medewerkers van de gemeente Zwijndrecht. In totaal hebben zij 18 bomen in 6 verschillende soorten geplant: de Zwarte Berk, de (zuilvormige) Amberboom, de Rode Esdoorn, de Spaanse Aak of Veldesdoorn, de Sierappel en de (zuilvormige) Haagbeuk.

- De door de leerlingen zelf versierde hangers met hun naam erop.

De leerlingen mochten in de door hun zelf geplante bomen een hanger ophangen met hun eigen naam erop.

Als dank voor het harde werken kregen de kinderen na afloop bij de partytent chocomel en een speciaal ontworpen armbandje als herinnering aan deze Nationale Boomfeestdag. Mede dankzij het prachtige weer kunnen we met zijn allen weer terugkijken op een geslaagde Boomfeestdag.

- *Leerlingen van De Steenen Kamer planten 18 verschillende soorten bomen*

Connie van Schaik

TUINTAAL door Marjan d'Hond

Ondergeschoven bloeiers

Voorjaarsbollen zijn de ondergeschoven kindjes van de tuin. Zelfs al staan in tuinbladen vaker reportages over borders vol voorjaarsbollen, in de gemiddelde tuin heb je het met wat narcissen, een handje krokussen en een enkele tulp wel gehad. Jammer, want vooral in het vroege voorjaar zorgen bollen voor kleur in een verder kale tuin. Kleur die bovendien extra goed uitkomt tegen zwarte aarde. Het was jaren geleden reden voor de Vereniging Arboretum Munnikepark om de narcissenslingers te vervangen door duizenden voorjaarsbloeiërs. Deze zorgen voor kleur van het vroege voorjaar tot de vroege zomer.

De bollenscepticus wijst nu fijntjes op het feit dat de bloei van al die bollen in de loop der jaren is afgenomen. En inderdaad, in klei gedijen bollen minder dan in losse grond. En in deze streken wordt nu eenmaal op klei getuiniert. Regelmatig bijplanten –in vakjargon heet dat inboeten- is noodzaak. Gedoe? Je kan bollenaanplant ook aanpakken zoals Monty Don in BBC's Gardners' World doet: hij beschouwt (met name tulpen) als eenjarigen en plant ze ieder najaar opnieuw. Alvast noteren voor oktober: voorjaarsbollen planten. Zoek nu alvast mooie zomerbollen uit. Die bestaan namelijk ook.

Herhalingscursus AED

Sinds 2015 hangt er in Het Weetpunt een AED, een Automatische Externe Defibrillator. Dit apparaat heeft de Stichting gesponsord gekregen van Rabobank Drechtsteden. Ook de cursus om met dit apparaat om te gaan werd door de Rabobank geschonken. Een aantal leden van de VAMP, SN&LZW en de IVN Schoolgidsengroep die regelmatig in het Weetpunt aanwezig zijn, heeft toen de cursus gevolgd.

Tijdens deze cursus werd op een praktische manier geleerd hoe je levens kunt redden bij een hartstilstand. De overlevingskans is het hoogst als omstanders in zo'n situatie direct de juiste hulp bieden en starten met reanimeren.

- *Vlnr: De cursisten Sonja Kock, Andries van der Ent en Jan Beerentemfel van de VAMP; Marco van Kempen van de SN&LZW en IVN Schoolgidsen Connie van Schaiken en Attie Zandee*

- *Marco van Kempen en Andries van der Ent oefenen hun reanimatievaardigheden.*

Om de kennis en vaardigheden van reanimatie met een AED te behouden is het van belang om jaarlijks een herhalingsles te volgen. Op 15 maart jl. was het weer zover. Onder toezien van de enthousiaste docente werd de basiskennis weer opgefrist en de reanimatievaardigheden (controle

bewustzijn/ademhaling, borstcompressies en beademen) geïmplementeerd op een reanimatiepop. Daarna kwam het omgaan met een AED aan bod en konden de cursisten allerlei vragen stellen. De avond werd afgesloten met een evaluatie. Alle deelnemers waren van mening dat het fijn is een AED in 't Weetpunt te hebben en dat het absoluut nuttig is deze kennis en vaardigheden jaarlijks te herhalen.

Connie van Schaik

Coördinator Wil Haverdings weet van aanpakken

Wil Haverdings heeft een passie voor flora. "Ik ben dol op bloemen en werk graag in de tuin", bekent ze. "Ik ben dan ook lid van een tuinclub en zou graag met mijn handen in de aarde willen wroeten, maar dat zit er na twee heupoperaties helaas niet meer in". Wil is afkomstig uit het basisonderwijs en weet dus van aanpakken en organiseren. Om niet in ledigheid alleen haar pensioen in ontvangst te nemen, gaf ze

allereerst ruimte aan haar hartstocht voor lezen, maar al spoedig volgde het bridgen. "Goed voor de hersens", oordeelt ze. Omdat het onderwijs niet zomaar uit haar genen was verdwenen, gaf ze als vrijwilligster volwasseneneducatie op de Volksuniversiteit. Kortom, een vrouw die niet stil kan zitten en dankbaar gebruik maakt van alle mogelijkheden die zich aandienen. In het Arboretum is altijd wel wat te doen, en ze wilde best nadenken over de vraag van Leny Mars, welke bijdrage ze zou kunnen leveren als het niet over lichamelijk werk ging. "Ik heb me toen aangeboden als coördinator van gastvrouwen en -heren. Daar bleek grote behoefte om enige structuur aan te brengen in de bemensing van 't Weetpunt. Het is niet wenselijk dat bijvoorbeeld op een woensdagmiddag drie mensen gasten ontvangen en er juist op de drukke zondagmiddag niemand aanwezig is. "We hebben nu zo'n 20-tal vrijwilligers in de leeftijd van 60 tot 85 jaar, waar we steeds twee uit kunnen kiezen. Zeer uiteenlopend dus, en die mensen hoeven net als ik niet alles te weten. Maar dan moeten ze wel kunnen verwijzen naar de

juiste bron voor de informatie waar bezoekers naar vragen. Nou, dat bespreken we dan in een bijeenkomst die we een tweetal keren per jaar houden. Ik maak de roosters en om het contact met de praktijk van het gastvrouw zijn niet te verliezen, draai ik zelf ook twee maal in de maand mee als gastvrouw. In geval van nood, zoals wel eens op zondagmiddag wil voorkomen, val ik trouwens ook in", zegt Wil, die benadrukt dat ze alleen dingen doet die ze leuk vindt. Zoals zich inzetten voor 't Weetpunt. "Met liefde hoor, want ik heb het park in mijn hart gesloten."

Fred

Uit het Rosarium:

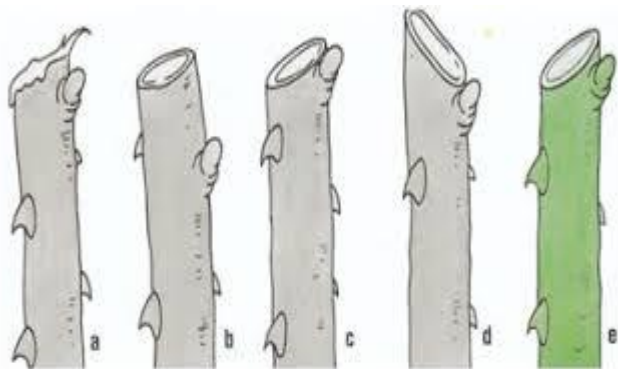
De voorjaarssnoei van rozen

Door te snoeien bereiken we een dubbel doel: we houden de roos op maat en we stimuleren de jonge takken tot betere bloei. Het is goed om te wachten met snoeien tot we de 'ogen' (bladknoppen op de stam) zien zwellen.

- *De vrijwilligers druk bezig aan de rozensnoei*
Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen we snoeien vanaf maart. Eerder snoeien kan schadelijk zijn, omdat de takken kunnen invriezen. De uiteinden worden dan zwart en moeten opnieuw worden gesnoeid. Onze snoeischaar

moet scherp geslepen zijn: er mogen geen rafelige wonden ontstaan, want die geven toegang tot ziekten als sterrenroet en meeldauw. Als alle rozenafval (snoeisels, dode blaadjes en oude bloemen) wordt opgeruimd, verdwijnen hiermee ook eventuele ziektekiemen in de afvalbak. We snoeien steeds schuin boven een oog af; het oog moet daarbij aan de hoge kant van de snoeiwond liggen.

Hier zien we vier verkeerde en één goed snoeiwijze. Links een rafelige snoeirand, daarnaast is te hoog gesnoeid, in het midden is te dicht bij het oog (de knop) gesnoeid; de 2e van rechts is verkeerd om gesnoeid. Alleen de (donkere) rechtertak is goed gesnoeid.

Dood en ziek hout verwijderen

De eerste stap bij het snoeien is het verwijderen van dood en ziek hout. Het snijvlak van gezond hout is wit of lichtgroen. Takjes die twijfelen tussen leven en dood knippen we terug tot er op het snijvlak geen bruin vlekje zichtbaar is. Ook kruisende en schurende takken worden weggesnoeid.

Snoei van struik-of heesterrozen

Niet te veel snoeien, is het devies. Om de struik op maat te houden korten we elk voorjaar een derde van de takken in.

Als er na een aantal jaren te veel takken uit de grond opkomen, kunnen we een of twee takken bij de basis wegnemen. We laten dan de jonge groene takken staan en knippen een of twee oude, verhouten takken zo laag mogelijk af.

In het rosarium geldt dit voor Mozart, Sally Holmes, Lavender Dream, Red Ballerina en Fleurette.

a) **Snoei van Engelse rozen**

Deze rozen moeten jaarlijks met de helft of een derde in hoogte worden ingekort. Door hem minder radicaal te snoeien groeit de struik langer en natuurlijker en produceert hij een overvloed aan bloemen. De planten zullen

hierdoor onderin echter kaal worden. Als dat het geval is, kiezen we een jaar de harde aanpak die vermeld staat bij b).

De Engelse rozen in het Rosarium zijn: Mary Rose en Winchester Cathedral.

b) **Snoei van grootbloemige rozen, trosrozen en lage struikrozen**

1. De harde aanpak

Bij de harde aanpak snoeien we terug tot 15 à 20 centimeter. Daarbij kiezen we voor snoeien boven een oog dat naar buiten wijst. Dan gaat de tak ook naar buiten groeien en houden we de struik open. Met de harde aanpak stimuleren we de groei, maar de struiken bloeien later.

- *De roos 'Sally Holmes'*

- *De roos 'Mary Rose'*

2. De zachte aanpak

Bij krachtig groeiende, gezonde struiken is het voldoende als we een derde van de takkengroei inkorten. Deze rozen zullen even goed en eerder bloeien, omdat zij niet eerst hun kracht moeten steken in de groei van de takken. Toch is het ook bij de zachte aanpak beter om na een paar jaar weer hard terug te snoeien tot 15-20 cm. Daarmee houden we de struik gezond.

Onder deze groep vallen alle rozen die hierboven nog niet genoemd zijn.

De volgende keer zal ik het hebben over de snoei van klimrozen en de zomersnoei.

Wilma Stegeman

(Met dank aan Rozenkwekerij De Wilde in Zutphen)

VOORJAAR

Droom ik, of fladdert daar mijn lief,
De nimf die mij verleiden gaat,
Verlangen doet naar zoenen en omhelzen
Ze strooit heel stiekem met wat zon
Op mijn verstramde botten.
Ze lispelt zachte woordjes in mijn oor,
Die mijn verstarde leven
Voor weer een jaar ontwaken doet.
Wat schuchter stamel ik:
Door jou wil ik me laten leiden
Verbloemend naar een nieuwe groei.

Leo Dahler

Na een stormachtige periode

Januari was een maand met veel storm en regen; de wind kwam vanuit alle hoeken met bulderend geraas op ons af. Lopen en fietsen was haast niet te doen; de auto was dan ook de enige uitkomst om ergens te komen.

Het was ook merkbaar in het Arboretum: de bomen kreunden onder het geweld van de storm en de takken zwiepten heen en weer. De meeste bomen hebben aardig wat veerkracht en kunnen wel een stootje verdragen. Maar een enkele boom had het zwaar, die had de pech dat hij net op de wind stond of dat de conditie van de boom niet meer optimaal was. Je kan dat niet altijd aan de buitenkant zien, maar bij zoiets als een plakoksel is er een kans dat de tak spontaan afbreekt. Wat is nu weer een plakoksel zullen velen zich afvragen?

Soms staat een zijtak evenwijdig met de stam en kan er een zogenaamd plakoksel ontstaan. De schors van de stam wordt tegen de schors van de tak aangedrukt en deze plek vergroeit dus niet. Deze aanhechting kenmerkt zich verder door zgn. olifantsoren, callusweefsel langs de niet vergroei-de spleet. Een tak met een dergelijke aanhechting vormt een zwakke plek, en kan bij storm afscheuren.

Een goed voorbeeld hiervan is de 'Gleditsia Tricantos' (Valse christusdoorn) die aan de

zijkant van 't Weetpunt staat; richting het bruggetje naar het rosarium. Hiervan is onlangs een flinke tak afgebroken door de vorming van een plakoksel.

De zware tak heeft in zijn val de onderliggende takken meegenomen en deze heeft hij door zijn val ook beschadigd. We zullen deze boom binnenkort in de top uit laten dunnen. Er staat nu veel te veel hout in de kruin, waardoor er bij een volgende storm nog veel meer takken kunnen afbreken.

Als je verder langs het fietspad loopt, richting de paddenpoel, kom je langs een kleine border die ook nogal wat schade heeft opgelopen door de storm.

Er stond een flinke wilg die totaal is afgescheurd van de wortel. De gemeente heeft deze boom weggehaald omdat hij voor ons te groot was om af te voeren. Deze border wordt nu sterk uitgedund. We zullen zien wat er weer gaat groeien deze zomer.

Zodra dit klaar is zijn we de storm vergeten en gaan we genieten van al het moois dat de lente ons zal brengen.

Jan Beerentemfel

Kinderactiviteiten IVN

Ondanks het koude voorjaar zijn de natuurgidsen van het IVN weer actief geweest.

In februari hebben de Scharrelkids met hulp van vrijwilligers en ouders braakballen ontleed. De kinderen vonden het spannend te zien wat de uilen allemaal gevangen en opgegeten hadden.

In de voorjaarsvakantie organiseerde de bibliotheek in H.I. Ambacht een middag over tuinvogels in de winter. De Ambachtse vogels kwamen deze winter dus niets te kort. Twee meisjes wisten heel veel over vogels te vertellen. Logisch, want hun achternaam wasVogel!

OBS De Bron uit H.I. Ambacht, bezocht met 28 leerlingen de Kiboehoeve. Ze mochten onderzoeken welke dieren haren en welke dieren veren hebben. En wat wordt er allemaal gemaakt van die haren en die veren? Daarna gingen de kinderen zelf aan de slag: schrijven met een ganzenveer. Dat viel niet mee; met de computer gaat het heel wat sneller! En natuurlijk mochten ze met een zelfgemaakte verentooi weer naar huis.

Eind maart was er een Paashazenspeurtocht voor de kleintjes. Veel paashazen hadden zich verstopt in het mooie bloeiende Arboretum bij 't Weetpunt. Wel 200 eieren had Paashaashulp Gosse Bosma in het park verstopt. Alle kinderen kregen een paasmandje en zoeken maar! Toen alle eitjes waren gevonden en de mandjes waren gevuld,

mocht iedereen binnen bijkomen. Gastheer Andries heeft heel wat kopjes koffie, thee en bekertjes limonade geschonken!

Begin april zat er eindelijk voorjaar in de lucht. Wat wil je dan het liefst doen..... zaaien! De kinderen van BSO Yes Beethovenlaan kwamen vlinderbloemen zaaien. Ze kregen allemaal een schort voor, zo konden ze niet vies worden. Dan wat aarde in je bakje, bloemenzaad erbij en met wat water een bolletje maken. Tot slot gingen al die bolletjes de grond in bij het educatieve pad. Dat wordt smullen voor de vlinders deze zomer!

Team Lidy van der Lans

Een educatieve wandeling

Met wie kan je beter door het Munnikepark lopen dan met Leny Mars? Zij stond dertig jaar geleden al met haar voeten in de drassige klei, toen er nog geen voorstelling van was te maken dat er uit die modderpoel het park zou groeien dat vandaag de dag voor zovelen het aantrekkelijkste stukje Zwijndrecht is.

Er was eerst een korte inleiding over de geschiedenis van het park in 't Weetpunt, waarin Leny uit de doeken deed dat al die jaren het intensieve onderhoud door vrijwilligers is gedaan. Daarna leidde ze het twintigtal belangstellenden langs bomen, struiken, bloemen en planten. Ze wees op de oudste magnolia die bewust dicht bij 't Weetpunt was geplant, want, zo zei ze: "Magnolia's houden van mensen en mensen houden van magnolia's. Iedereen vindt ze leuk".

- *Magnolia's bij de parkeerplaats*

Van het kleinste bloempje tot de hoogste boom, van de onooglijkste struik tot de bijzonderste plant, Leny weet er steeds iets over te vertellen. "Ik weet heus niet alles hoor", zegt de vrouw van het eerste uur bescheiden. Ze heeft een grote vinger in de pap gehad bij de inrichting van het park en bij wijze van spreken is alle aanplant door

haar vingers gegaan. Te veel om op te noemen: zakdoekjesboom, pindakaasboom, prunus, de inheemse perenboom, Judasboom, kastanje, hortensia's en zwarte tulpen passeerden de revue met elk een extra weetje. Leny wist smeulige anekdotes op te dissen over de maagdenpalm, die zich op verschillende plekken vertoonde. Er is altijd wat te doen in het park, waar vroegbloeiende narcissen zich als een soort leidraad door het park slingeren.

De winter heeft hier trouwens flink huisgehouden, zoals mocht blijken uit katjes met een ijslaagje. Zo is er in elk jaargetij wel wat te zien in het park. De verlate sneeuwklonksjes vormen een verhaal apart, maar vormen nu dan toch mest voor de grond. De enige bomen die niet voor het park zijn geplant, zijn de twee hoge naaldbomen nabij de gele border. Die stonden er al.

• *Lenteklokje*

Bij de berken wees Leny op het kunstig uitgesneden stuk buitenbast. "Dat is bedoeld voor het bloemschikken en de bloemen vind je hier ook", zei ze smalend. Toch een soort vandalisme, zoals ook gebeurd was met de wilgen langs het Develpad, waar de jeugd lekker fiekie is gaan stoken. Maar daar is inmiddels nieuwe beplanting. Zo is er altijd wat te doen. Maar dat had Leny al gezegd in haar inleiding: "Het onderhoud is intensief".

Fred

Sponsoring blijft hard nodig

Een hartenkreet die vele malen in Wetenswaard is geuit en actueel blijft. We sluiten er dan ook nu weer mee af.

De lijst van sponsors ziet er als volgt uit:

- * *Mevr. L. van der Woude*
- * *Jeroen, Nicola en Kristie Tiën*
- * *Rien van Linschoten*
- * *Pavlov (P.Høvig) en Steven, Christiaan en Marjolein Høvig*
- * *Gooitske, Jelmer en Meerten Hamer*
- * *Anne Marie*
- * *Wieke, Sanne, Thomas en Inger van der Schoor*
- * *Roald, Neline, Maaïke, Anne, Derek, Madelein, Lennart, Lotte, Emmeke, Marit en Elbrich van der Ploeg*
- * *Huib Jongejan*
- * *Robin van Drimmelen, Jadie Cole en Floor Kracht*
- * *Van Leeuwen Rietberg Stichting*
- * *Koos en Elly Buijse*

Ik geloof dat een grasspriet niet minder is dan een reis van de sterren (...) en de uitlopers van de braam zouden de salon van de hemel versieren.

Walt Whitman

Donaties vrienden van het Munnike Park:
t.n.v. penn. Ver. Arboretum Munnike Park te
Zwijndrecht: minimaal een bedrag
ad.€ 25,00. Lidmaatschap € 7,00 per jaar op
rek.nr. NL54 RABO 0377 5214 34

Sponsoring en donaties: St. Natuur & Landschap
Zwijndrechtse Waard
t.n.v. penn. Stichting Natuur & Landschap
Zwijndrechtse Waard,
rek.nr. NL39 RABO 0397 6036 14